

บทที่ 2

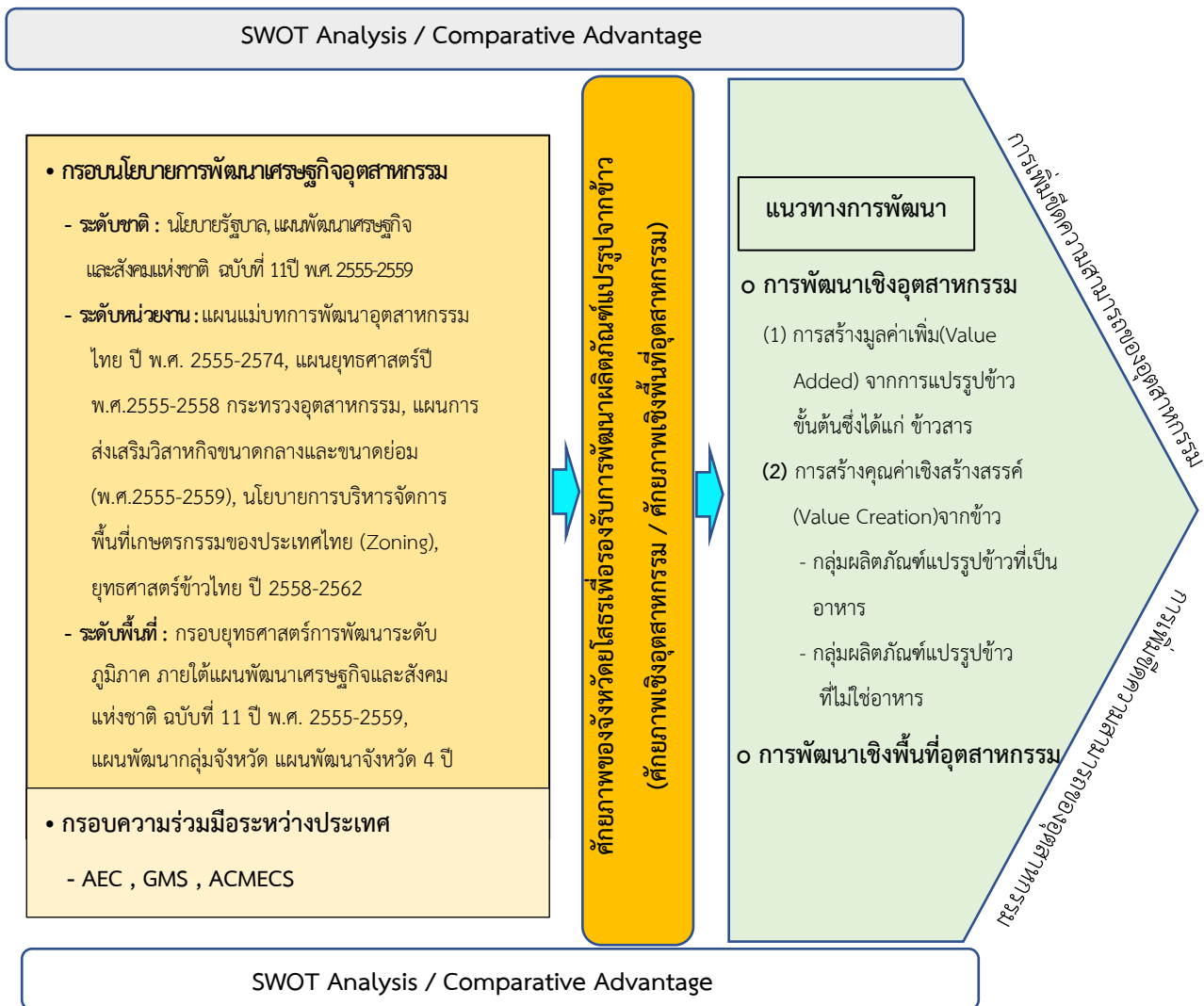
กรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual Framework) และทฤษฎีการวิจัย (Theory)

2.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual Framework)

เป้าหมายสำคัญในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อศึกษารูปแบบเชิงอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์แปรรูปข้าวเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม อันนำไปสู่การจัดทำแนวทางในการผลักดันการพัฒนาอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์แปรรูปข้าวเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มในจังหวัดยโสธร กรอบแนวคิดในการวิจัย กำหนดภายใต้บริบทของการเชื่อมโยงกิจกรรมการผลิตภายในห่วงโซ่อุปทานการผลิตตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ โดยมีระบบโลจิสติกส์และการคมนาคมขนส่ง เป็นตัวกลางเชื่อมโยงกิจกรรมต่าง ๆ เข้าไว้ด้วยกัน และกิจกรรมสนับสนุน (Supporting Process) จากนโยบาย/มาตรการของภาครัฐในการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมแปรรูปจากข้าว รวมทั้งกิจกรรมสนับสนุนภายใต้กรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ เช่น GMS ACMECS และ AEC ซึ่งวัตถุประสงค์หลักของกรอบความร่วมมือ เพื่อส่งเสริมให้เกิดการขยายตัวทางด้านการค้า การลงทุนทางเศรษฐกิจในสาขาต่างๆ โดยการสนับสนุนด้านนโยบาย และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่ที่มีศักยภาพ ดังนั้น หากกล่าวถึงปัจจัยหลักของการเชื่อมโยงกิจกรรมทางเศรษฐกิจของไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน สิ่งที่สำคัญคือ การเชื่อมโยงทางด้านด่านชายแดนของประเทศ

การพัฒนาอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์แปรรูปข้าว จะมุ่งเน้นทั้งการสร้างมูลค่าเพิ่ม(Value Added) จากการแปรรูปข้าวขั้นต้นซึ่งได้แก่ ข้าวสาร และการสร้างคุณค่าเชิงสร้างสรรค์ (Value Creation) จากข้าว ซึ่งเป็นกลุ่มผลิตภัณฑ์ที่ประกอบด้วยแนวคิดเชิงสร้างสรรค์ (Creativity) ประกอบด้วย (1) การพัฒนาต่อยอดจากภูมิปัญญาในแต่ละท้องถิ่น (2) นวัตกรรม (Innovation) การสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ใหม่จากองค์ความรู้ และการใช้เทคโนโลยี (Technology) ในกระบวนการผลิตสินค้าที่สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มในเชิงพาณิชย์ (Commercialization) นับเป็นทางเลือกที่จะช่วยเพิ่มความต้องการข้าว เพื่อใช้เป็นวัตถุดิบสำหรับผลิตภัณฑ์แปรรูปข้าว ส่งผลให้ตลาดข้าวขยายตัวเพิ่มขึ้น และสร้างความแตกต่างเพื่อสร้างขีดความสามารถทางการแข่งขัน โดยแบ่งกลุ่มผลิตภัณฑ์นี้ออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผลิตภัณฑ์แปรรูปข้าวที่เป็นอาหาร และกลุ่มผลิตภัณฑ์แปรรูปข้าวที่ไม่ใช่อาหาร นอกจากนี้ ในการศึกษายังให้ความสำคัญกับแนวทางการพัฒนาเชิงพื้นที่เพื่อรองรับการพัฒนาอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์แปรรูปจากข้าว ภายใต้บริบทของการเชื่อมโยงกับแหล่งวัตถุดิบข้าวในจังหวัดรอบข้าง (Material Support) และการกระจายสินค้าไปยังตลาดทั้งในและต่างประเทศ ผ่านพื้นที่เชื่อมโยง (Linkage Area) ที่มีบทบาทในการเป็นประตูเชื่อมโยงระหว่างประเทศ (Gateway & Logistic Hub)

แผนภาพที่ 2.1-1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual Framework)

2.2 ทฤษฎีการวิจัย (Theory)

วิธีการศึกษาตามกรอบแนวคิดในการวิจัยดังกล่าวข้างต้น เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดทำโครงการฯ ได้กำหนดวิธีการศึกษาวิจัย (Research Methodology) โดยใช้กรอบแนวคิดทฤษฎีในการศึกษาและวิจัย 3 แนวคิด ได้แก่ 1) **กรอบแนวคิดทฤษฎีการวิเคราะห์ปัจจัย 4 ด้าน (Diamond of Advantage)** เพื่อเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ และสังเคราะห์สถานการณ์และศักยภาพในด้านต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การกำหนดแผนพัฒนาทั้งในเชิงพื้นที่ และเชิงอุตสาหกรรมของพื้นที่ศึกษาโครงการฯ 2) **แนวคิดการกำหนดอุตสาหกรรมเป้าหมายในภูมิภาค** สำหรับการศึกษาและวิเคราะห์อุตสาหกรรมเป้าหมายที่มีศักยภาพในการพัฒนาภายในพื้นที่ศึกษาโครงการฯ และ 3) **กรอบแนวคิดทฤษฎีทำเลที่ตั้งอุตสาหกรรม (Industrial location theory)** สำหรับการศึกษาและวิเคราะห์การเลือกที่ตั้งของหน่วยผลิตที่เหมาะสม (The Optimum Location) โดยแนวทางในการศึกษาและวิเคราะห์มีความสอดคล้องกับทฤษฎีทั้งหมด ดังนี้

2.2.1 กรอบแนวคิดทฤษฎีการวิเคราะห์ปัจจัย 4 ด้าน (Diamond of Advantage)

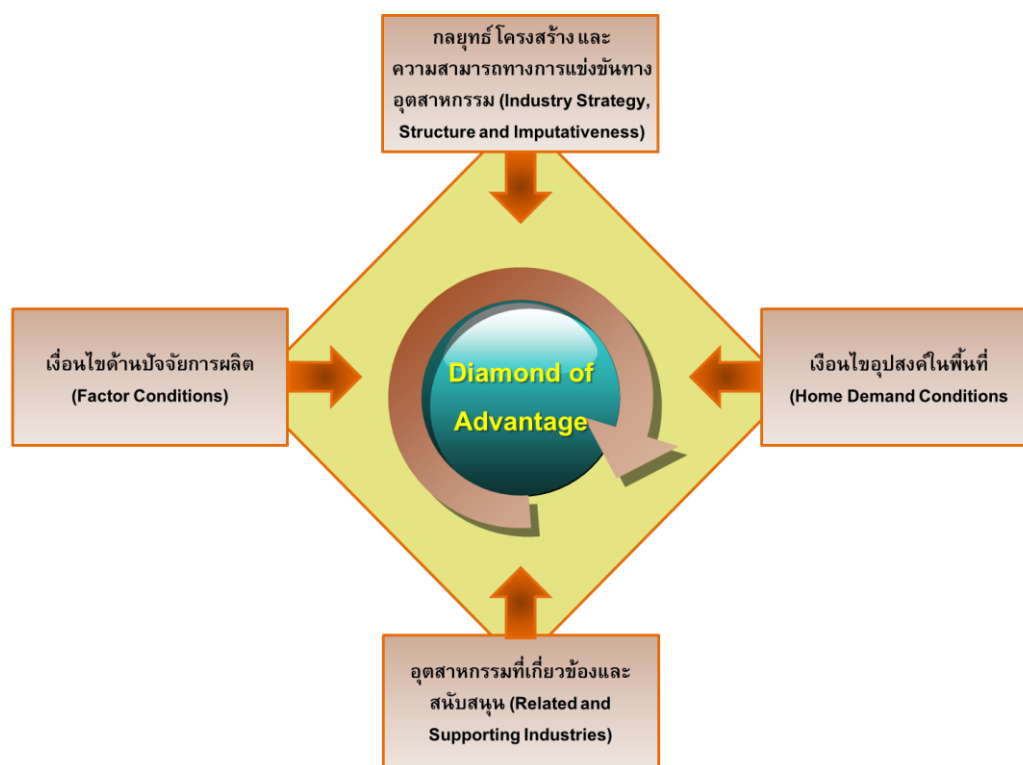
จากกรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual Framework) นำมาสู่การใช้กรอบแนวคิดทฤษฎีการวิเคราะห์ปัจจัย 4 ด้าน (Diamond of Advantage) โดยมุ่งเน้นการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันทางระบบเศรษฐกิจระดับจุลภาค หรือภายในประเทศ เพราะถือเป็นรากฐานสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจในระดับมหภาค ซึ่งมีการแข่งขันอย่างกว้างขวางทั้งในระดับประเทศ และระดับโลก โดยทฤษฎีการวิเคราะห์ปัจจัย 4 ด้าน (Diamond of Advantage) ตามแบบจำลองแสดงถึงความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์และพลวัตขององค์ประกอบที่สำคัญ 4 ประการ ได้แก่

- 1) กลยุทธ์ธุรกิจ โครงสร้างและการแข่งขันในอุตสาหกรรม (Industry strategy, Structure and competitiveness) เช่น มีผู้ประกอบการกี่ราย และผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมมีการแข่งขันกันหรือมีกลยุทธ์ที่ร่วมมือกันหรือไม่อย่างไร
- 2) เงื่อนไขอุปสงค์ในพื้นที่ (Home demand conditions) ความต้องการสินค้าในอุตสาหกรรมมีลักษณะอย่างไร หรือผู้บริโภคหรือผู้ใช้สินค้าในอุตสาหกรรมมีรสนิยมหรือความต้องการสินค้าในลักษณะใด
- 3) อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องและสนับสนุน (Related and supporting industries) ภาวะของอุตสาหกรรมสนับสนุนและอุตสาหกรรมเกี่ยวเนื่อง เป็นส่วนที่กล่าวถึงลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างอุตสาหกรรมที่ทำการศึกษากับอุตสาหกรรมที่สนับสนุน หรือเกี่ยวเนื่อง เช่น มีความสัมพันธ์ในลักษณะ คลัสเตอร์หรือไม่
- 4) เงื่อนไขด้านปัจจัยการผลิต (Factor conditions) คือปัจจัยการผลิตของประเทศที่มีอยู่ อาทิเช่น ทรัพยากรธรรมชาติ แรงงาน เงินทุน ระบบสาธารณูปโภค ฯลฯ โดยศึกษาถึงลักษณะหรือธรรมชาติของปัจจัยที่ใช้ในการผลิตสินค้าในอุตสาหกรรมนั้นๆ รวมถึงผลตอบแทนต่อปัจจัยการผลิตนั้นๆ ด้วย

เห็นได้ว่าปัจจัยเหล่านี้ ล้วนมีบทบาทที่สำคัญต่อความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมต่างๆ นอกจากนี้ องค์ประกอบอีกประการหนึ่งที่สำคัญ คือ ภาครัฐ เนื่องจากภาครัฐมีบทบาทสำคัญในการผลักดันหรือกระตุ้นให้เกิดพัฒนาการในแต่ละองค์ประกอบข้างต้น ซึ่งจะส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมในที่สุด ดังนั้น ในการการวิเคราะห์ปัจจัย 4 ด้าน (Diamond of Advantage) จะนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ทั้งเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ มาประมวลผลวิเคราะห์สภาพ สาเหตุ ปัญหา และปัจจัยสำคัญอันนำไปสู่การกำหนดอุตสาหกรรมเป้าหมาย และการวิเคราะห์ศักยภาพเชิงพื้นที่เพื่อกำหนดแนวทางสำหรับการจัดทำแผนพัฒนาทั้งในเชิงพื้นที่และเชิงอุตสาหกรรมที่มีความเหมาะสมกับพื้นที่ศึกษาโครงการฯ

เหตุผลที่นำทฤษฎีนี้มาใช้ในการวิเคราะห์เนื่องมาจากระบบเศรษฐกิจของโลกที่เปลี่ยนแปลงไปตามการเกิดกระแสโลกาภิวัตน์ การเคลื่อนย้ายทุนที่เป็นไปโดยเสรี และการเกิดกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศในภูมิภาคต่าง ๆ ล้วนก่อให้เกิดการนำกลยุทธ์ในหลายรูปแบบมาใช้ในทางธุรกิจการค้า และการลงทุนระหว่างประเทศ การใช้ทฤษฎีการวิเคราะห์โครงสร้างอุตสาหกรรมแบบนีโอคลาสสิกมาใช้ในการศึกษานี้จึงไม่น่าเพียงพอ ดังนั้นการนำทฤษฎีการวิเคราะห์ปัจจัย 4 ด้าน แบบ Diamond of Advantage จึงมีความเหมาะสมกับสภาวะเศรษฐกิจปัจจุบัน เนื่องจากการนำปัจจัยเศรษฐกิจเชิงพื้นที่หรือปัจจัยภายใน ผสมผสานเข้ากับการนำปัจจัยที่เชื่อมโยงกับเศรษฐกิจนอกพื้นที่หรือปัจจัยภายนอกมาประกอบกันเพื่อแสวงหาวิสัยทัศน์ของอุตสาหกรรมเป้าหมายที่จะกำหนดขึ้น ซึ่งอุตสาหกรรมที่ถูกกำหนดขึ้นโดยกลยุทธ์ “การเรียนรู้เขา รู้เรา” ย่อมนำไปสู่การแปลงยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมมาเป็นโครงการและแผนการปฏิบัติงานที่ได้ประสิทธิภาพและประสิทธิผล

แผนภาพที่ 2.2-1 ทฤษฎีการวิเคราะห์ปัจจัย 4 ด้าน (Diamond of Advantage)

อนึ่ง ทฤษฎีการวิเคราะห์ปัจจัย 4 ด้าน (Diamond of Advantage) จะนำไปใช้ในการกำหนดแนวทางการศึกษาตามวิธีระเบียบวิธีวิจัย โดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณ (สถิติทางด้านอุตสาหกรรม) และการวิจัยเชิงคุณภาพ เช่น การสัมภาษณ์ตามแบบสอบถาม (Questionnaire) การสัมภาษณ์พูดคุยแบบเจาะลึก (In-depth Interview) รวมทั้งการศึกษาวเคราะห์สถานภาพ ศักยภาพ และแนวโน้มของพื้นที่ การวิเคราะห์ SWOT Analysis การศึกษาความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบ

(Comparative Advantage) ในพื้นที่เป้าหมาย เพื่อศึกษาสถานภาพและแนวโน้มด้านเศรษฐกิจ โดยการวิเคราะห์ความเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างและความสามารถในการแข่งขันของสาขาเศรษฐกิจต่างๆ และศักยภาพที่เกื้อกูลซึ่งกันและกันในระดับประเทศ โดยสังเคราะห์ข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ได้ให้เป็นเหตุเป็นผลตามกระบวนการพิสูจน์สมมติฐานและทฤษฎีให้มากที่สุด

2.2.2 กรอบแนวคิดการกำหนดอุตสาหกรรมเป้าหมายในภูมิภาค

กรอบแนวคิดการคัดเลือกอุตสาหกรรมในพื้นที่เป้าหมายเป็นการประยุกต์กรอบแนวคิดและเกณฑ์การคัดเลือกอุตสาหกรรมนำร่องที่ต้องได้รับการพัฒนาเป็นลำดับแรก ในแผนแม่บทการพัฒนาอุตสาหกรรมไทย พ.ศ. 2555-2574 และความสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการลงทุนใหม่ของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) ที่ต้องการส่งเสริมในรูปแบบคลัสเตอร์ รวมทั้งการเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยการคัดเลือกอุตสาหกรรมเป้าหมาย จะอยู่บนพื้นฐานที่ก่อให้เกิดผลประโยชน์เชิงเศรษฐกิจที่สอดคล้องและสอดคล้องกับผลประโยชน์เชิงสิ่งแวดล้อม สังคม และทุนมนุษย์ โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกอุตสาหกรรมเป้าหมาย ดังนี้

1. **ตอบสนองต่อนโยบายสำคัญของประเทศ** กล่าวคือ อุตสาหกรรมสามารถสนองต่อนโยบายสำคัญของประเทศทั้งในระดับประเทศ ระดับหน่วยงาน และระดับพื้นที่ รวมทั้งการใช้ประโยชน์จากกรอบความร่วมมือกับต่างประเทศ
2. **สร้างผลประโยชน์เชิงเศรษฐกิจ** กล่าวคือ เป็นอุตสาหกรรมที่สร้างผลกำไรและผลตอบแทนจากการลงทุน มูลค่าการส่งออกอยู่ในระดับที่สูง และนำไปสู่การสร้างอัตราการเติบโตทางอุตสาหกรรม
3. **สร้างผลประโยชน์เชิงสิ่งแวดล้อม** กล่าวคือ เป็นอุตสาหกรรมที่เอื้อต่อการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม มีการสร้างความเชื่อมโยงการผลิตแบบห่วงโซ่อุปทาน และการรวมกลุ่มคลัสเตอร์ของอุตสาหกรรม
4. **สร้างผลประโยชน์เชิงสังคม** กล่าวคือ เป็นอุตสาหกรรมที่ใช้วัตถุดิบและกระบวนการผลิตส่วนใหญ่อยู่ภายในประเทศ ก่อให้เกิดการสร้างงานและการกระจายรายได้ในภูมิภาคของประเทศไทย
5. **สร้างผลประโยชน์เชิงทุนมนุษย์** กล่าวคือ เป็นอุตสาหกรรมที่ใช้ศักยภาพของทุนมนุษย์ โดยการใช้ภูมิปัญญาเพื่อสร้างให้เกิดนวัตกรรม (Innovation) และมูลค่าเพิ่ม (Value Creation)

6. **ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของกระแสโลกาภิวัตน์** กล่าวคือ เป็นอุตสาหกรรมที่ได้รับผลกระทบในเชิงบวกมากกว่าผลกระทบในเชิงลบจากการรวมกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC)

2.2.3 กรอบแนวคิดทฤษฎีทำเลที่ตั้งอุตสาหกรรม (Industrial location theory)

ทฤษฎีทำเลที่ตั้งอุตสาหกรรม (Industrial location theory) เป็นการวิเคราะห์พื้นที่ที่มีศักยภาพ ว่าพื้นที่ใดเหมาะสมพัฒนาอุตสาหกรรมประเภทใด ซึ่งกรอบแนวคิดดังกล่าว ได้ถูกพัฒนามาจากองค์ความรู้ทั้งด้านเศรษฐศาสตร์ควบคู่กับองค์ความรู้ด้านภูมิศาสตร์ เพื่อใช้อธิบายปรากฏการณ์และศึกษาการเลือกที่ตั้งของหน่วยผลิตที่เหมาะสม (The Optimum Location) ทั้งนี้เนื่องจากปัจจัยสำคัญในการดำเนินธุรกิจคือการวิเคราะห์ในเรื่องของต้นทุนและผลกำไร และทำเลที่ตั้งที่มีผลกระทบต่อต้นทุนและผลกำไร ดังนั้น ทำเลที่ตั้งจึงมีความสำคัญอย่างมาก และได้มีการสร้างแนวคิดทฤษฎีขึ้นมาหลายทฤษฎี โดยมีทฤษฎีที่ได้รับการยอมรับในปัจจุบันแบ่งเป็น 3 กลุ่มทฤษฎี คือ ทฤษฎีต้นทุนต่ำสุด(The Least Cost Theory) ทฤษฎีอาณาบริเวณตลาด (The Market Area Theory) และทฤษฎีกำไรสูงสุด (The Maximum Profit Theory) ดังนี้

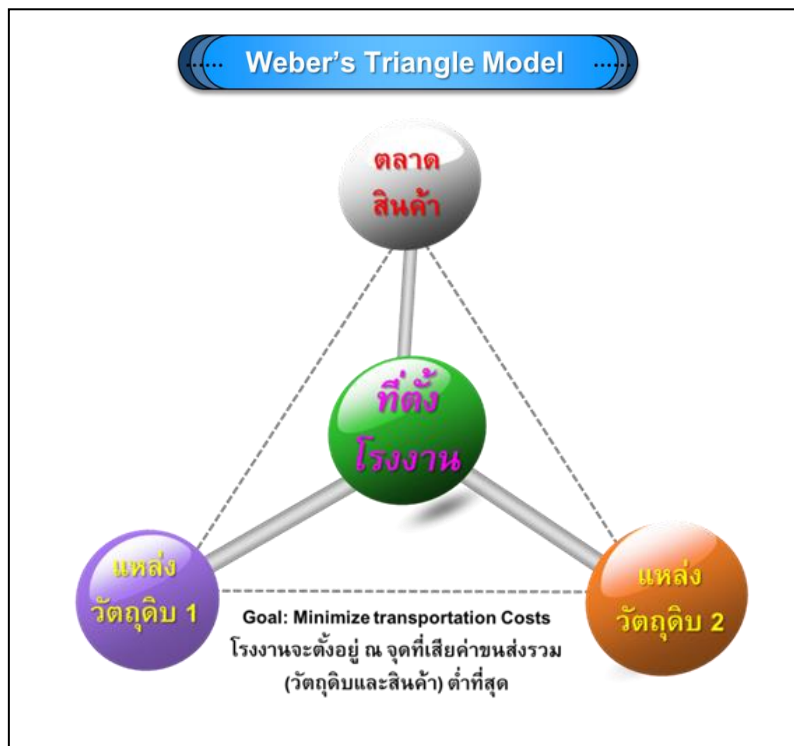
1) ทฤษฎีต้นทุนต่ำสุด(The Least Cost Theory)

ทฤษฎีนี้จะเน้นการคัดเลือกแหล่งที่ตั้งที่ทำให้ต้นทุนการผลิตต่ำที่สุด โดยอัลเฟรด เวเบอร์ (Alfred Weber) ซึ่งเป็นนักเศรษฐศาสตร์ชาวเยอรมันที่ได้รับการยกย่องให้เป็นบิดาแห่งทฤษฎีที่ตั้งอุตสาหกรรม ซึ่งได้เขียนหนังสือทฤษฎีทำเลที่ตั้งของอุตสาหกรรม (Theory of the Location of Industries) เพื่อใช้อธิบายในทุกระบบเศรษฐกิจและการปกครอง รวมทั้งใช้ในการอธิบายทำเลที่ตั้งของกิจการอุตสาหกรรมทุกประเภทไว้ว่า โรงงานอุตสาหกรรมจะตั้งอยู่ในพื้นที่ที่มีต้นทุนการผลิตต่ำที่สุด ตามทฤษฎีของ Alfred Weber ได้ให้ความสำคัญกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการคัดเลือกแหล่งที่ตั้งของอุตสาหกรรม 3 ประการ คือ การขนส่ง(Transportation) แรงงาน(Labor) และการรวมกลุ่มของหน่วยผลิต (Agglomeration) ซึ่งเป็นปัจจัยที่ผันแปรตามพื้นที่

1.1) การขนส่ง(Transportation) Weber เริ่มต้นพิจารณาค่าขนส่งรวมต่ำสุด (Least Transportation Cost Location) เพื่อกำหนดทำเลที่ตั้งของอุตสาหกรรม ซึ่งค่าขนส่งนี้จะพิจารณาจากน้ำหนักวัตถุดิบและน้ำหนักของสินค้าที่จะขนย้าย กับระยะทางจากแหล่งวัตถุดิบมาโรงงานและระยะทางจากโรงงานไปตลาด โดยการใช้สามเหลี่ยมแหล่งที่ตั้ง (Locational Triangle) ในการวิเคราะห์ที่ตั้งอุตสาหกรรมซึ่งเสียค่าขนส่งต่ำที่สุด ด้วยการกำหนดที่ตั้งของตลาด 1 แห่งอยู่บนยอดของสามเหลี่ยม และแหล่งวัตถุดิบ 2 แห่ง อยู่ตรงฐานของสามเหลี่ยม จุดที่เป็นที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรมซึ่งมีค่าขนส่งรวมต่ำสุด จะอยู่ภายในรูปสามเหลี่ยมซึ่งมีระยะทางที่สั้นที่สุดที่เชื่อมระหว่างจุดทั้ง 3 ซึ่งที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรมซึ่งมีค่าขนส่งรวมต่ำสุดอาจจะอยู่ ณ ที่ใดที่หนึ่งภายในรูปสามเหลี่ยมแหล่งที่ตั้ง ดังนี้ 1) แหล่งวัตถุดิบ 2) ตลาด และ 3) จุดกลางระหว่างตลาดกับ

แหล่งวัตถุดิบกล่าวคือ กรณีที่สินค้ามีน้ำหนักน้อยกว่าน้ำหนักของวัตถุดิบโรงงานจะตั้งในแหล่งวัตถุดิบ และกรณีที่สินค้ามีน้ำหนักมากกว่าน้ำหนักของวัตถุดิบการสร้างโรงงานใกล้กับตลาดจะมีต้นทุนต่ำสุด

แผนภาพที่ 2.2-2 ทฤษฎีการวิจัย (Theory) Weber's Triangle Model

1.2) แรงงาน(Labor) นอกจากจะใช้หลักการวิเคราะห์การเลือกที่ตั้งโดยพิจารณาค่าขนส่ง(Transportation Cost) แล้ว Weber ยังพิจารณาผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงของค่าจ้างแรงงาน (Labor Cost) โดยมีกรอบแนวคิดที่ว่า ค่าจ้างแรงงานที่ต่างกันในแต่ละพื้นที่มีผลต่อที่ตั้งโรงงานอุตสาหกรรม โดยอุตสาหกรรมจะเลือกที่ตั้งที่มีค่าจ้างแรงงานถูก ถ้าจะทำให้เกิดความประหยัดได้มากกว่าต้นทุนค่าขนส่งที่เพิ่มขึ้นเมื่อย้ายจากที่ตั้งที่มีค่าขนส่งต่ำสุด

1.3) การรวมกลุ่มของหน่วยผลิต(Agglomeration)อุตสาหกรรมจะมีแนวโน้มไปตั้งในแหล่งที่มีการรวมกลุ่มกันแทนที่บริเวณที่มีค่าขนส่งต่ำสุดได้ ถ้าการรวมกลุ่มกันก่อให้เกิดการประหยัดและสามารถลดต้นทุนได้ต่ำสุดมากกว่าที่ตั้ง ณ ที่ตั้งที่มีค่าขนส่งและค่าจ้างแรงงานต่ำสุด โดยประโยชน์จากการรวมกลุ่มกันจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อมีหน่วยผลิตอย่างน้อย 3 หน่วย

2) ทฤษฎีอาณาบริเวณตลาด(The Market Area Theory)

เป็นทฤษฎีที่อธิบายว่า ขนาดของตลาดจะมีผลต่อกำไรของอุตสาหกรรม โดยอุตสาหกรรมที่ตั้งอยู่ในแหล่งที่สามารถครอบครองอาณาบริเวณตลาดได้มากที่สุด ย่อมจะทำให้มีผลกำไรมากที่สุดด้วย Tord Palander นักเศรษฐศาสตร์ชาวสวีเดน เป็นผู้วางรากฐานทฤษฎีอาณาบริเวณตลาดของที่ตั้งอุตสาหกรรม โดยแพแลนเดอร์ได้ศึกษาเปรียบเทียบหน่วยผลิต 2 หน่วย ซึ่งมีทำเลที่ตั้งต่างกัน แต่

ผลิตสินค้าชนิดเดียวกัน ระยะทางจากโรงงานไปตลาดไม่เท่ากัน ทำให้ค่าขนส่งต่างกันเนื่องจากค่าขนส่งผันแปรตามระยะทาง โดยต้นทุนค่าขนส่งของหน่วยผลิตที่ 1 สูงกว่าหน่วยผลิตที่ 2 ซึ่งจากการศึกษาพบว่า ค่าขนส่งจะมีผลต่อราคาสินค้าโดยทำให้ราคาสินค้าของหน่วยผลิตที่ 1 สูงกว่าราคาสินค้าของหน่วยผลิตที่ 2 ทำให้หน่วยผลิตที่ 2 ได้รับกำไรสูงกว่า จากผลการศึกษาดังกล่าว แพแแลนเดอร์ จึงได้สรุปไว้ว่า ราคาสินค้า ณ ที่ตั้งอุตสาหกรรมและค่าขนส่งสินค้า จะเป็นปัจจัยที่กำหนดอาณาบริเวณตลาด ดังนั้น หน่วยผลิตจึงควรเลือกที่ตั้ง ณ แหล่งที่สามารถครอบครองอาณาบริเวณตลาดที่มีขอบเขตกว้างกว่าหน่วยผลิตอื่น ซึ่งจะส่งผลให้ได้รับกำไรที่สูงกว่า

3) ทฤษฎีกำไรสูงสุด (The Maximum Profit Theory)

August Losch นักเศรษฐศาสตร์ชาวเยอรมัน มีความเห็นต่างกับ Weber ในการเลือกที่ตั้งอุตสาหกรรม ณ จุดที่เสียค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด โดย Losch มีความเห็นว่า อุปสงค์ของสินค้า (Demand) เป็นปัจจัยสำคัญที่จะกระตุ้นให้มีการผลิตสินค้าในพื้นที่ต่างๆซึ่งเรียกได้ว่าเป็นอาณาบริเวณตลาด และเป็นศูนย์รวมของกิจกรรมต่างๆทางเศรษฐกิจต่อไป โดย แหล่งที่ตั้งอุตสาหกรรมที่เหมาะสม คือ ที่ตั้งบริเวณที่ได้รับกำไรสูงสุด ซึ่งมีรายจ่ายน้อยที่สุดและมีรายได้มากที่สุด

Melvin Greenhut เป็นอีกผู้หนึ่งที่ได้ศึกษาแหล่งที่ตั้งอุตสาหกรรม โดยได้อธิบายไว้ว่า หน่วยผลิตจะเลือกที่ตั้งในบริเวณพื้นที่ที่ได้รับกำไรสูงสุดมากกว่าที่ตั้งในบริเวณที่เสียค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด และยังมีความเห็นว่า ปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเลือกที่ตั้งอุตสาหกรรม ได้แก่

- 1) ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น ณ ที่ตั้งอุตสาหกรรม ได้แก่ ค่าขนส่ง แรงงาน และค่าใช้จ่ายอื่นๆในการผลิตสินค้า
- 2) การครอบครองอาณาบริเวณตลาด
- 3) ปัจจัยที่ลดต้นทุน และปัจจัยที่เพิ่มรายได้